

Силабус навчальної дисципліни
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ МУЗИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

LABORE ET ZELO

Освітня програма: «Музичне мистецтво. Вокально-хорове мистецтво»

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) рівень

Обсяг: 3 кредити ЄКТС

Курс: 1; **Семестр:** 2

Дні, Час, Місце: згідно з розкладом

Кафедра: Кафедра вокально-хорової майстерності

Затверджено: протокол №1 від 27 серпня 2024 року

Інформація про викладача

Ім'я	Хоменко Алла Борисівна
Контакти	E-mail: khomenko.ab@ndu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра вокально-хорової майстерності (ауд.19, кор. 5)
Години консультацій	Четвер, 13.30-14:50

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Методика викладання фахових музичних дисциплін у вищій школі» посідає важливе місце в системі професійної підготовки магістрантів спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Вона спрямована на формування у майбутніх викладачів музичних дисциплін (вокально-хорового напрямку) сучасного педагогічного мислення, методичної культури, глибокого розуміння принципів, підходів та технологій викладання у закладах вищої та фахової передвищої освіти.

Засвоєння курсу сприяє оволодінню знаннями про структуру, зміст і методи навчання фахових дисциплін вокально-хорового спрямування, розвиткові навичок професійної комунікації, педагогічної рефлексії та дидактичного проєктування. Особлива увага приділяється інтеграції теоретичних знань і практичного досвіду, адаптації методик до індивідуальних і творчих особливостей студентів, а також впровадженню інноваційних форм і методів навчання у фаховій освіті. Вивчення дисципліни забезпечує підготовку компетентного фахівця, здатного ефективно реалізовувати освітній процес у галузі культури і мистецтв, формувати професійно-орієнтоване середовище та сприяти творчому розвитку студентів.

Дисципліна вивчається в другому семестрі. Пререквізити: ОК4 «Педагогіка та психологія вищої школи», ОК5 «Теорія музично-інтонаційного мислення». Постреквізити: ОК10 «Інклюзивна освіта», ОК13 «Виробнича (викладацька) практика».

Компетентності та результати навчання

Компетентності

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Музичне мистецтво. Вокально-хорове мистецтво» сприяє набуттю здобувачами компетентностей:

ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати автономно.

ФК4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській та педагогічній діяльності.

ФК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ФК8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

ФК10. Здатність проєктувати, реалізовувати та оцінювати педагогічну діяльність у закладах вищої освіти з урахуванням принципів інклюзивності, доступності та різноманіття, забезпечуючи ефективну взаємодію зі здобувачами з різними освітніми потребами та створення безбар'єрного освітнього середовища.

Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Музичне мистецтво. Вокально-хорове мистецтво» сприяє досягненню здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.

ПРН3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН4. Професійно здійснювати аналіз музичних стилів та напрямків.

ПРН6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.

ПРН8. Здійснювати викладання вокалу / диригування з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

ПРН9. Здійснювати ефективне управління мистецькими проєктами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

ПРН14. Уміти проєктувати, реалізовувати та критично оцінювати інклюзивне освітнє середовище у вищій школі, застосовує сучасні педагогічні практики та методи адаптації навчання з урахуванням принципів доступності, різноманіття й індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти.

Форми, методи та засоби навчання

Освітній компонент буде викладений у формі лекцій (10 год) та практичних занять (20 год), організації самостійної роботи здобувачів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (60 год).

Викладання дисципліни передбачає використання таких методів, як метод аналізу та синтезу для формування цілісного уявлення про педагогічний процес, контекстне навчання для моделювання реальних ситуацій викладання, традуктивний та дедуктивний методи для логічного осмислення й застосування знань, імітаційний метод для відтворення фрагментів занять, самостійне спостереження як спосіб розвитку педагогічної рефлексії, а також методи дистанційного навчання для опанування змісту за допомогою цифрових технологій.

Навчальна дисципліна передбачає використання: нормативних документів; підручників та посібників з методики викладання фахових музичних дисциплін у вищій школі; наукових статей, персональних комп'ютерів, мультимедійного забезпечення, програм для забезпечення онлайн занять: платформи для відеоконференцій (Zoom, Google Meet), баз даних з відкритим доступом.

Організація навчання

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин
1	Структура, зміст, мета та завдання курсу «Методика викладання фахових музичних дисциплін у вищій школі»	2
2	Нормативно-правова база організації освітнього процесу в ЗВО та фаховій передвищій освіті. Академічна доброчесність у мистецькій освіті	2
3	Форми організації занять з фахових дисциплін у вищій школі (лекції, практичні та індивідуальні заняття, самостійна робота)	2
4	Методика контролю та оцінювання навчальних досягнень студента з урахуванням різних освітніх потреб	2
5	Аналіз викладацького стилю в роботі над фаховими дисциплінами: педагогічне спостереження та самооцінка	2
Разом		10

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
	Методика викладання вокальних дисциплін	
1	Навчально-методичне забезпечення фахової музичної дисципліни. Специфіка розробки програми навчальної дисципліни (за напрямком). Силабус дисципліни. Адаптація навчально-методичного забезпечення фахових музичних дисциплін для інклюзивних груп.	2
2	Методика викладання фахових музичних дисциплін у вищій школі (вокально-хорового профілю). Інклюзивні принципи та підходи у викладанні фахових музичних дисциплін.	2
3	Інтеграція технічної та художньої складових у вокально-хоровому виконавстві.	2
4	Інтерпретація музичного твору як педагогічна категорія: взаємодія викладача й студента у процесі роботи над репертуаром	2
5	Методика формування виконавської самостійності: поєднання технічного, художнього та емоційного компонентів	2
6	Стратегії формування сценічної культури та психологічної витривалості майбутніх виконавців	2
7	Методика репетиційної роботи з колективного музикування: структурні етапи та педагогічні акценти	2
8	Методика педагогічного супроводу підготовки студента до публічного виступу. Методи і технології формування виконавських компетентностей у студентів з особливими освітніми потребами.	2
9	Методика педагогічного супроводу становлення професійної ідентичності студента-виконавця	2

10	Моделювання проблемних ситуацій у освітньому процесі та методи їх подолання у викладанні фахових музичних дисциплін у вищій школі	2
Разом		20

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз сучасних освітньо-професійних програм з фахових музичних дисциплін у ЗВО: структура, цілі, очікувані результати	5
2	Аналіз сучасних освітньо-професійних програм з фахових музичних дисциплін у фаховій передвищій освіті: структура, цілі, очікувані результати	5
3	Порівняльний аналіз нормативно-правових актів щодо організації освітнього процесу у ЗВО та фаховій передвищій освіті	5
4	Академічна доброчесність у мистецькій освіті: виклики, етичні дилеми, шляхи дотримання стандартів	5
5	Структурування освітнього контенту у фахових музичних дисциплінах: від концепції до навчального модуля (розробка програми навчальної дисципліни)	5
6	Вивчення та опис викладацького стилю одного з викладачів фахових дисциплін: інтерв'ю, спостереження, аналіз	5
7	Розробка фрагмента заняття з урахуванням специфіки обраної фахової музичної дисципліни (вокал, диригування тощо)	5
8	Методика інтеграції технічної та художньої складових у виконавському процесі: аналіз на прикладі конкретного твору	5
9	Створення авторської методичної моделі формування виконавської самостійності у студентів	5
10	Методика формування сценічної впевненості майбутніх виконавців: вправи, психологічна підтримка, аналіз досвіду. Інклюзивні підходи до розвитку впевненості	5
11	Методичні етапи підготовки публічного виступу (концерту): планування, репетиція, педагогічна підтримка. Взаємодія викладача й студента у процесі роботи над репертуаром в інклюзивній групі	5
12	Моделювання проблемної ситуації у викладанні фахової дисципліни та розробка сценарію її педагогічного розв'язання	5
Разом		60

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Результат навчання, що оцінюється
10	Розробка програми навчальної дисципліни для ЗВО (ІТЗ)
10	Розробка програми навчальної дисципліни для фахової передвищої освіти

5	Розробка плану-конспекту до лекційного, індивідуального та практичного заняття (ІТЗ)
10	Розробка сценарію публічного заходу культурно-просвітницького спрямування
15	Виконання контрольних завдань до теми (1б. за кожне завдання)
10	Методична доповідь на задану тему (ІНДЗ)
40	Екзамен (усна відповідь на питання – 20б.; практичний показ фрагменту заняття (на вибір) – 20б.)
100	Разом

Критерії проміжного та підсумкового оцінювання

Складові та критерії оцінювання		Розподіл балів
Проміжний контроль		
ІНДЗ		0-20
Розробка програми навчальної дисципліни для ЗВО		0-10
Розробка програми навчальної дисципліни для фахової передвищої освіти		0-10
ІТЗ		0-15
Розробка плану-конспекту до лекційного, індивідуального та практичного заняття		0-5
Розробка сценарію публічного заходу культурно-просвітницького спрямування		0-10
Виконання контрольних завдань (усього 15) до теми (1б. за кожне завдання)		0-15
Методична доповідь на задану тему		0-10
Обґрунтування актуальності обраної теми та форми		0-2
Повнота розкриття теми		0-2
Логічність та доказовість		0-2
Оформлення		0-1
Власна оцінка роботи (рефлексія)		0-1
Презентація та захист роботи		0-2
Підсумковий контроль		
Екзамен		0-40
<i>Усна відповідь на екзаменаційні питання білету:</i>		0-20
- Повнота розкриття змісту		0-5
- Термінологічна грамотність		0-5
- Зв'язність, культура мовлення		0-5
- Актуальність прикладів, власна думка		0-5
<i>Практичний показ фрагменту заняття (на вибір):</i>		0-20
- Методична доцільність та обґрунтованість		0-4
- Використання інтерактивних / інклюзивних підходів		0-4
- Структура та логіка фрагменту заняття		0-4
- Педагогічна комунікація і впевненість		0-4
- Креативність / нестандартність підходів		0-4

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте перейти до безпечного місця та повідомити про це викладача.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом освітнього процесу. Однак, якщо студент бажає навчатися дистанційно – всю навчальну діяльність, включно з виконанням і поданням для оцінювання завдань, можна здійснювати у дистанційному режимі на сторінці курсу в середовищі УНІКОМ.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайн. Крайньою межею здачі ІНДЗ, ІТЗ, контрольних завдань та методичної доповіді є п'ять днів до екзамену.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з чинним положенням про організацію освітнього процесу в університеті.

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів здійснюється згідно з чинним положенням ст. 25, посилання пункт 4.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» (<http://surl.li/uxufcx>). Всю заплановану роботу здобувачі виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається здобувачу на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності.

При виконанні спільних завдань, потрібно зазначати внесок кожного учасника/учасниці.

Мобільні пристрої на занятті використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (<http://surl.li/dkhfxg>) університету, а також принципів і правил поведінки, визначеним у Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (<http://surl.li/vyonww>).

Інклюзивне навчання. Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у **неформальній** освіті.

Основні джерела інформації для вивчення навчальної дисципліни

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. 3-тє вид. Київ : Видавець Бихун В. Ю., 2017. 218 с.

2. Жишкович М. А. Методика викладання спеціальних дисциплін: Академічний спів. Навчальний посібник. Львів: «Растр-7», 2024, 122 с. URL: https://lnma.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/Навчальний-посібник-методика_М.-Жишкович.pdf.
3. Інклюзія в мистецькій освіті: виклики, практики, перспективи: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнарод. участю), 6–7 груд. 2019 р. / за заг. ред. М. М. Бриль. Київ: ДНМЦЗКМО, 2019. 420 с.
4. Кириленко Я. О. Теоретичні та практичні засади диригентської підготовки: навч. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 108 с.
5. Костенко Л. В., Шумська Л. Ю. Методика викладання хорового диригування: навч. посіб. для магістрантів закладів вищої освіти. 2-ге вид., доповнене та перероблене. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 145 с.
6. Кузьмічова В. А. Методичні рекомендації з курсу «Методика викладання дисциплін кваліфікації (вокал)». Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019. 32 с.
7. Кушка Я. С. Методика навчання співу: Посібник з основ вокальної майстерності. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 288 с. URL: <https://bohdan-books.com/upload/iblock/446/44653d92001b891e316f87eac6b057bf.pdf?srsId=AmB0opzfi0EnH46ILPUviooMKzCh4jwxR28zLJ1P0JzTy094vA1iw4M>.
8. Методика викладання музичних дисциплін у вищій школі: навчально-методичний посібник / за ред. О. М. Олексюк. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. 120 с.
9. Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі: навчальний посібник / за ред. О. І. Сидоренко. Бердянськ: Бердянський державний педагогічний університет, 2024. 150 с.
10. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2021. 216 с.
11. Нарожна Н. І. Методика викладання фахових дисциплін: практикум. Київ: Видавництво ліра-К, 2020. 152 с.
12. Савельєва Г. В. Методика викладання спеціальних дисциплін: конспект лекцій для студентів вищих навчальних закладів 3-4 рівнів акредитації, спеціальність 025 «Музичне мистецтво», спеціалізація «Хорове диригування». Харків: Копі-студія «Ларець», 2020. 48 с.
13. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. URL: <https://surl.li/iykwoj>.
14. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://surl.li/tsqqgf>.
15. Стандарт фахової передвищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». URL: <https://surl.li/shsciw>.
16. Українське хорознавство: хрестоматія / за ред. Шумської Л. Ю., Костенко Л. В. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 431 с.

Додаткові джерела інформації для вивчення навчальної дисципліни

1. Академічне хорове мистецтво України (історія, теорія, практика): колективна монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 220 с.
2. Бедакова С. В. Методика викладання сольного співу для дистанційного навчання та самостійної роботи (Частина 1): навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності «музичне мистецтво». Миколаїв: ПНПУ, 2023. 204 с.
3. Плющик Є. В., Гордєєва-Ковальчук Т. О. Новосадова С. А. Нариси з методики викладання диригентсько-хорових дисциплін. Навчальний посібник. Перевидання. Житомир, 2023. 141 с. URL.: <https://surl.li/aszpwg>.
4. Раструба Т. В., Хоменко А. Б. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи студентів коледжу з навчальної дисципліни «Постановка голосу». Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя,

2022. 34 с.

5. Скоромний В. П. Аналітична робота диригента-хормейстера як запорука подальшої успішної творчої діяльності. Академічне хорове мистецтво України (історія, теорія, практика): колективна монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. С.190–198.

6. Хоменко А.Б. «Вокальні традиції Ніжинської вищої школи: від Федора Стравінського до Марії Бровченко». Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2024. 136 с.

7. Шумська Л. Ю. Технологія розвитку фахових компетентностей майбутніх диригентів хору: системно-інтегративний підхід. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського = Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K . D . Ushynsky : наук. журнал. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2020. № 4 (133). С. 22–29.

8. Шумська Л. Ю., Костенко Л. В. Шумський М. О. Диригентсько-хорова підготовка : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 300 с.

9. Shumska L., Chyncheva L, Dorokhina L., Yotka Y., Homenko A. (2024) Innovative vocal technologies in the educational choir of a higher education institution: A competency-based approach. Multidisciplinary Reviews, 7, 2024spe044. <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe044>

Інформаційні джерела інформації для вивчення навчальної дисципліни

1. Майстер-клас з постановки голосу в рамках проведення вокального конкурсу імені О.В. Гурця. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=D0QcrntkSZA&t=1s>

2. Майстер-клас з вокалу «МАГІЯ ГОЛОСУ». Володимир Гришко, Ірина Касянчик. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=q7HA43mLY8g&t=1859s>.

3. Майстер-клас відкрита лекція «Вокалотерапія, методи постановки голосу та їх вплив на творчий розвиток майбутнього вчителя мистецтв» Ткаченко Тетяна Володимирівна. URL: https://www.youtube.com/watch?v=rhiE8q_butw&t=16s.

4. Майстер-клас з диригування Вікторії Шевченко, засл. прац. культури України, ФММ КНУКіМ, 06.03.2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wu6L9cNrMwk>.

5. Майстер-клас Владислава Лисенка, асистента кафедри музичного мистецтва КНУКіМ, 20.01.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wzxywbaWzoU>.

6. Майстер-клас Деніз Хем (Denise Ham), директорки Лондонської академії диригування (Англія). 22.10.22. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=atZIX63p2zl>.

7. London Conducting Academy - Denise Ham introduces Mozart - Symphony no 36 in C, K425 'Linz'. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=27qf1G04mBM>.

8. Майстер-клас «Робота зі студентським хором» Галини Сергіївни Шпак. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vkgzKPmhNLI>.

9. Майстер-клас «Робота зі студентським хором» Валерія Йосиповича Пергута. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Grlmlkb5LkM>.

10. Майстер клас Наталії Кречко «Робота та керівництво хоровим колективом». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bPrbM8VPuHI>.